

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. Zijne Excellentie de heer B. van 't Wout
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

N.V. Nederlandse Gasunie
Postbus 19
9700 MA Groningen
Concourslaan 17
T (050) 521 91 11
F (050) 521 19 99
E info@gasunie.nl
Handelsregister Groningen 02029700
www.gasunie.nl

Datum	Doorkiesnummer
11 februari 2021	+31 6 3103 7011
Ons kenmerk	Uw kenmerk
CG 21.09	-
Onderwerp	
Consultatiereactie Energiewet	

Hooggeachte heer Van 't Wout,

Met buitengewoon grote belangstelling heeft Gasunie kennisgenomen van de consultatie van het wetsvoorstel Energiewet. Gasunie heeft het wetsvoorstel aandachtig bestudeerd en maakt graag gebruik van de mogelijkheid te reageren.

Deze reactie vertegenwoordigt de N.V. Nederlandse Gasunie en al haar deelnemingen, zij het dat BBL Company VOF, Gasunie Transport Services B.V. en Gate terminal B.V. elk een eigen reactie zullen indienen.

Gasunie waardeert de wijze waarop het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (**EZK**) de vele verschillende belanghebbenden op constructieve wijze heeft betrokken bij de ontwikkeling van het wetsvoorstel.

Gasunie zal allereerst een reactie op hoofdlijnen geven, waarbij zij ingaat op het doel van het wetsvoorstel en onderwerpen die wat Gasunie betreft nog zouden moeten worden opgenomen. Bijlage 1 bevat het commentaar per hoofdstuk, bijlage 2 de beantwoording van de door u bij de consultatie gestelde vragen.

Reactie op hoofdlijnen

Het wetsvoorstel voor de nieuwe Energiewet beoogt de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 te vervangen en een modern en geactualiseerd ordeningskader te bieden dat (1) de energietransitie ondersteunt en stimuleert en tegelijkertijd (2) bijdraagt aan het doel van een schone, waaronder CO₂-arme energievoorziening die veilig, betrouwbaar, betaalbaar en ruimtelijk inpasbaar is.

Gasunie ondersteunt deze ambitie. Er is een toekomstbestendig kader nodig dat ruimte biedt voor de energietransitie van een gecentraliseerde gas- en elektriciteitsvoorziening naar een gedecentraliseerde, klimaatneutrale, maar ook geïntegreerde energievoorziening. Gasunie meent echter dat de Energiewet reeds nu beter geëquipeerd zou kunnen en moeten zijn om de energietransitie daadwerkelijk te kunnen ondersteunen. Gasunie licht dit hieronder toe.

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 11 februari 2021

Ons kenmerk: CG 21.09

Onderwerp: Consultatiereactie Energiewet

Stysteemintegratie

Het huidige energiesysteem is gebaseerd op parallelle verticale energiewaardeketens, waarbij specifieke energiebronnen zijn gekoppeld aan specifieke eindgebruikerssectoren. Eén van de belangrijkste kenmerken daarvan is dat elektriciteits- en gasnetten onafhankelijk van elkaar worden gepland en beheerd. Dit model van zogenoemde gescheiden silo's kan volgens Gasunie niet tot een adequate transitie naar een klimaatneutrale economie leiden. Het is technisch en economisch inefficiënt en leidt tot aanzienlijke verliezen in de vorm van afvalwarmte en lage energie-efficiëntie.

Kortom, er is een verregaande integratie van systemen nodig. De Energiewet voegt weliswaar elektriciteit en gas samen in één wet, maar zorgt in de huidige vorm niet voor echte integratie van verschillende energiedragers in één systeem. Eigenlijk zegt de Energiewet nog steeds: 'systeembeheerder: hou je bij je leest'. Een systeembeheerder voor gas of elektriciteit kan niet voor een mogelijk vraag van transport van energie of een specifiek knelpunt naar een andere systeem of een andere energiedrager kijken. Volgens Gasunie is dat een gemiste kans in dit wetsvoorstel.

Gasunie zou graag zien dat de Energiewet een duidelijkere keuze maakt voor systeemintegratie en meent ook dat dit goed mogelijk is. Zo kent het wetsvoorstel nog steeds separate investeringsplannen voor gas en elektriciteit. Weliswaar moet het investeringsplan voor elektriciteit worden getoetst aan het nationale energie- en klimaatplan, maar dit is te weinig om te zorgen voor een daadwerkelijke systeemintegratie en het samensmelten van de silo's. Benodigd is een meer centrale regie: investeringen in gas, elektriciteit, waterstof, warmte, opslag, CCS, LNG en biogas zouden op elkaar afgestemd moeten worden. Aangezien er op zeer korte termijn al investeringen gedaan moeten worden om de klimaatdoelen van 2030 en 2050 te kunnen verwezenlijken, is er een dringende behoefte aan duidelijkheid omtrent investeringen. De Energiewet zou die duidelijkheid mede kunnen en moeten scheppen of daar tenminste de kaders voor moeten creëren.

Waterstof

Gasunie treft als infrastructuurbedrijf momenteel al voorbereidingen voor de realisatie van een landelijk transportnet voor waterstof. Gasunie kan rond 2026/2027 infrastructuur realiseren die alle Nederlandse industrieclusters met elkaar, met opslag en met het buitenland verbindt. Een dergelijke waterstoftransportinfrastructuur sluit aan bij Nederlandse kabinetsvisie op waterstof en de Waterstofstrategie voor een klimaatneutraal Europa van de Europese Commissie. Meerdere adviesrapporten hebben ook aangegeven dat het noodzakelijk is om de nationale waterstofambities te kunnen waarmaken. Een voorbeeld hiervan is het recente rapport van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur 'Waterstof – De ontbrekende schakel' (januari 2021). Dit rapport wijst in diezelfde richting en adviseert om al op korte termijn te investeren in de totstandkoming van een hoofdtransportnet voor waterstof met import- en exportmogelijkheden. Ook de minister van Economische Zaken en Klimaat schrijft in antwoorden op Kamervragen over de kabinetsvisie waterstof dat een voorspoedige (ruim voor 2030) totstandkoming van een waterstof-backbone noodzakelijk is.

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 11 februari 2021

Ons kenmerk: CG 21.09

Onderwerp: Consultatiereactie Energiewet

Voor de aanleg van de eerste delen van het landelijk dekkend waterstoftransportnet zullen in 2021 en 2022 al belangrijke investeringsbeslissingen moeten worden genomen. De eerste delen van een waterstofbackbone kunnen daarmee in 2024/2025 in bedrijf zijn. In het door EZK geïnitieerde project 'HyWay27' wordt daarom onderzocht hoe en onder welke voorwaarden het bestaande aardgastransportnet ingezet kan worden voor de ontwikkeling van een waterstoftransportnet. Financiële en regulatoire overheidssteuning lijkt een voorwaarde te zijn voor de ontwikkeling van een landelijk waterstoftransportnetwerk.

Al met al geeft dit aanleiding om in de nieuwe Energiewet alvast de mogelijkheid op te nemen om enkele basisregels op te kunnen stellen en een rechtspersoon aan te kunnen wijzen die een dergelijk waterstoftransportsysteem mag aanleggen en beheren.

Tegelijkertijd zal de regulering van waterstoftransport grotendeels voorgeschreven worden door Europa. Daar de voorbereiding daartoe op dit moment in ontwikkeling is en niet met zekerheid valt te zeggen hoe die regulering eruit zal zien, lijkt het Gasunie raadzaam rekening te houden met verschillende uitkomsten. De mogelijkheid om bovenstaande aanwijzing en vaststelling van enkele basisregels per algemene maatregel van bestuur te regelen ligt daarom voor de hand.

Het is nadrukkelijk dus nog niet noodzakelijk om vooruitlopend op Europese wetgeving al nadere Nederlandse kaders voor waterstoftransport in de Energiewet op te nemen. Het volstaat om een 'haakje' hiervoor te creëren. Gasunie pleit voor een Energiewet waarmee Nederland klaar is voor die ontwikkelingen en partijen in staat stelt snel, adequaat en flexibel te acteren.

Uitwerking lagere regelgeving

Het wetsvoorstel kent een aanzienlijk aantal grondslagen voor lagere regelgeving. Door het ontbreken van de uitwerking daarvan kan er geen volledig beeld worden gevormd van de exacte consequenties van het wetsvoorstel. Gasunie zou daarom graag zo spoedig mogelijk – en bij voorkeur voordat het wetsvoorstel aan de Tweede Kamer wordt voorgelegd – inzage willen krijgen in deze lagere regelgeving, om de volledige werking van het bouwwerk van wet- en regelgeving te kunnen beoordelen.

Toepassing op gas

Een groot deel van de voorziene wijzigingen komt voort uit het Europese Clean Energy Package dat grotendeels betrekking heeft op elektriciteit, zoals de nieuwe Elektriciteitsrichtlijn. Echter, in het wetsvoorstel gelden veel van de wijzigingen die hieruit voortvloeien of voor implementatie noodzakelijk zijn ook voor gas, terwijl daar dus geen directe aanleiding voor is. In het streven naar uniformiteit en systeemintegratie tussen elektriciteit en gas kan dit op elementen een goed te begrijpen keuze van de wetgever zijn. Aan de andere kant is door het ministerie van EZK aangegeven dat de Gaswet beleidsneutraal zou worden overgezet behoudens enkele bepalingen over consumentenbescherming. Gasunie verzoekt daarom om in ieder geval inzichtelijk te maken dat het wetsvoorstel past binnen de huidige Europese kaders die gelden voor gas en bepalingen die verder gaan dan een beleidsneutrale overzetting te heroverwegen.

N.V. Nederlandse Gasunie

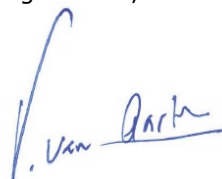
Datum: 11 februari 2021

Ons kenmerk: CG 21.09

Onderwerp: Consultatiereactie Energiewet

Gasunie hoopt dat deze reactie een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van de Energiewet en is met genoegen beschikbaar om met het ministerie en andere belanghebbenden mee te denken over het vervolg.

Hoogachtend,

Pieter van Aartsen

Company Secretary & Head Government Affairs

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 11 februari 2021

Ons kenmerk: CG 21.09

Onderwerp: Consultatiereactie Energiewet

Bijlage 1 – Reactie per hoofdstuk

Hoofdstuk 1

Definitie gas

Verwijzing naar artikel 2.20 lijkt onjuist.

Definitie installatie

De definitie van installatie in artikel 1.1 kent vier cumulatieve voorwaarden: het moet gaan om elektrisch of gastechnisch materieel, leidingen of apparatuur die a) onderling duurzaam is verbonden, b) is bestemd voor het verbruik, de opslag, de overslag of de productie van elektriciteit of gas, c) wordt gebruikt of beheerd door een eindafnemer of een producent en d) zich bevindt achter de voorzieningen die het systeem beveiligen. Gasunie vraagt zich af hoe deze, nogal specifieke definitie zich verhoudt tot de volgende toegestane activiteiten van het infrastructuurbedrijf (artikel 3.3.10 lid 2):

- sub c: aanleg, onderhoud en het ter beschikking stellen van installaties; en
- sub h: aanleg en beheer van andere infrastructuur dan bedoeld in alle voorgaande onderdelen met inbegrip van transport via die infrastructuur waarbij onder andere
- infrastructuur in ieder geval wordt verstaan: leidingen of installaties voor waterstof, biogas, warmte en koude.

Gelet op de definitie van installatie lijkt onder meer de opslag van iets anders dan gas of elektriciteit niet toegestaan. Datzelfde geldt voor het aanleggen van een installatie voor waterstof, aangezien die niet is bestemd voor elektriciteit of (aard-)gas. Ook is een infrastructuurbedrijf zoals Gasunie geen eindafnemer of producent. Gasunie mag dat ook niet zijn op grond van artikel 3.3.1 (splitsing transport vs productie, levering en handel). Dit zou een aanzienlijke stelselwijziging impliceren, terwijl volgens de Memorie van Toelichting op dit punt geen wijziging is beoogd ten opzichte van het huidige artikel 10d lid 2 sub e Gaswet. Gasunie zou graag de definitie van installatie aangepast zien in die zin dat deze niet in de weg staat aan de activiteiten van artikel 3.3.10 of deze activiteiten onbedoeld inperkt.

Hoofdstuk 2

Geen opmerkingen.

Hoofdstuk 3

Artikel 3.3.10

Zie opmerking over de definitie van installatie.

Artikel 3.3.12 lid 2

Gasunie is benieuwd wat precies met 'commercieel gevoelige gegevens' in dit artikel wordt bedoeld en of daarmee iets anders wordt bedoeld dan 'vertrouwelijke gegevens' zoals genoemd in artikel 3.5.6 lid 4.

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 11 februari 2021

Ons kenmerk: CG 21.09

Onderwerp: Consultatiereactie Energiewet

Als hetzelfde wordt bedoeld, dan is Gasunie benieuwd hoe dit artikel 3.3.12 lid 2 zich dan verhoudt tot artikel 3.5.6 lid 4 waarin de transmissiesysteembeheerder reeds de plicht heeft om vertrouwelijke gegevens niet ter beschikking te laten komen van derden.

Als iets anders wordt bedoeld met 'commercieel gevoelige gegevens' dan met 'vertrouwelijke gegevens', dan zou dat tot de situatie kunnen leiden dat een transmissiesysteembeheerder gegevens die commercieel gevoelige gegevens' zijn maar niet 'vertrouwelijke gegevens', wel mag delen met derden maar niet met het infrastructuurbedrijf. Een dergelijke bepaling verhoudt zich maar moeilijk met zowel het borgen van een gelijk speelveld als met de mogelijkheid tot het kunnen delen van beschikbare kennis binnen de infrastructuurgroep ten behoeve van de energietransitie. Als met beide begrippen hetzelfde wordt bedoeld, dan stelt Gasunie voor om één begrip te hanteren.

Daarnaast wordt in artikel 3.5.6 lid 3 ook nog gesproken over een derde categorie van gegevens, namelijk 'gegevens over de bedrijfsvoering die commercieel voordeel kunnen opleveren'. Gasunie is ook benieuwd wat daarmee wordt bedoeld en hoe zich dat verhoudt tot bovenstaande.

Artikel 3.4.5 lid 2 sub d

Kennelijke verschrijving: 'Afdeling' ontbreekt.

Artikel 3.4.5 lid 2 sub e

Kennelijke verschrijving: 'Afdeling' in plaats van 'artikel'.

Hoofdstuk 4

Geen opmerkingen.

Hoofdstuk 5

Geen opmerkingen.

Hoofdstuk 6

Geen opmerkingen.

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 11 februari 2021

Ons kenmerk: CG 21.09

Onderwerp: Consultatiereactie Energiewet

Bijlage 2 – Beantwoording specifieke vragen**Vraag 1**

In de huidige Elektriciteitswet 1998 zit een artikel om te kunnen experimenteren. De reikwijdte van dit artikel zou worden verbreed met de Wet Voortgang Energietransitie. Dit artikel zal niet inwerking treden, vanwege het zwaarwegende advies van de Raad van State over de algemene maatregel van bestuur. Dat betekent echter niet dat experimenten niet mogelijk zijn. Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel een aantal knelpunten in de praktijk weggenomen. Wij vragen daarom expliciet of een experimenteerbepaling in dit wetsvoorstel nodig is, en als nodig, waar deze dan op zou moeten zien.

Reactie Gasunie: Ruimte om te experimenteren (af kunnen wijken van hetgeen bij wet is bepaald) blijft ons inziens nodig. De huidige bepaling geeft aan dat er zowel voor netbeheerders als voor netwerkbedrijven via een experiment kan worden afgeweken. Gasunie vindt het belangrijk dat deze mogelijkheid in de wet blijft. Deze wens komt niet voort uit een concreet voorbeeld maar komt met name voort uit het feit dat deze Energiewet waarschijnlijk voor een lange periode de wettelijke kaders zal bepalen en het mogelijk moet zijn om 'snel' te kunnen acteren in een markt voor verschillende energiedragers die de komende tijd nog volop in ontwikkeling zal zijn. De Europese Unie zal met name bepalend zijn voor de vormgeving van de kaders maar de Europese invulling in wetgeving is op dit moment in ontwikkeling en de uitkomst onzeker. Het lijkt ons daarom goed om via een artikel de mogelijkheid te bieden om te kunnen experimenteren zodat enige flexibiliteit in de Energiewet behouden blijft.

Vraag 2

Met de inwerkingtreding van de wet Voortgang Energietransitie is het mogelijk om tijdelijke taken aan de systeembeheerder toe te kennen. Van deze mogelijkheid is tot op heden geen gebruik gemaakt. In het Klimaatakkoord is opgenomen dat onderzocht zal worden hoe ruimte kan worden gecreëerd voor systeembeheerders om binnen demonstratieprojecten ervaring op te doen op het gebied van het transport van waterstof. Wij vragen welke randvoorwaarden voor de taak voor waterstof in het wetsvoorstel en bijbehorende AMvB dienen te worden geborgd.

Reactie Gasunie: De afgelopen twee jaar hebben verschillende netbeheerders en netwerkbedrijven samen met het ministerie van EZK verkend in hoeverre een tijdelijke taak wettelijk ruimte zou kunnen bieden voor de ontwikkeling van verschillende projecten op het gebied van transport en distributie van waterstof. Van deze mogelijkheid is uiteindelijk geen gebruik gemaakt omdat EZK heeft aangegeven dat deze mogelijkheid onder het huidige wettelijke stelsel niet uit te voeren was. Daarmee is de 'tijdelijke taak' in de huidige Gaswet een dode letter.

Uit dezelfde verkenning is ook gebleken dat voor de plannen van Gasunie om landelijke infrastructuur voor transport van pure waterstof te realiseren, het instrument van een 'tijdelijke taak' zoals beoogd geen uitkomst biedt. De huidige 'tijdelijke taak' voor de netbeheerder als bedoeld in artikel 10b Gaswet is namelijk niet-exclusief en bovendien tijdelijk met een duur van maximaal vijf jaar.

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 11 februari 2021

Ons kenmerk: CG 21.09

Onderwerp: Consultatiereactie Energiewet

Daarmee past het niet bij Europese voorschriften (zowel ten aanzien van de regulering van aardgastransmissietarieven en als ten aanzien van staatssteun) en geeft het Gasunie als investeerder onvoldoende rechtszekerheid om grote investeringen te doen. Specifieke experimenten – zoals met bijmenging – zouden via deze route wel mogelijk en wenselijk zijn.

De lessen van deze verkenning van de afgelopen jaren dienen ons inziens wel meegenomen te worden in de ontwikkeling van een nieuwe Energiewet en een kader voor waterstof. Duidelijk werd dat het stelsel van de Gaswet niet werkbaar was om een tijdelijke taak toe te kennen. Zo ontbraken definities voor 'waterstof' en 'transportnet voor waterstof' in de Gaswet. Ook andere bepalingen maakten dat de tijdelijke taak helemaal niet toegekend kon worden of bijvoorbeeld alleen bepaalde artikelen of nadere voorwaarden (codes) volledig van toepassing kon worden verklaard. De belangrijkste randvoorwaarde voor een nieuw instrument is ons inziens dan ook dat het moet passen binnen het nieuwe stelsel van de Energiewet. De definities moeten bijvoorbeeld al opgenomen zijn en andere bepalingen in de wet moeten het toekennen van een taak mogelijk maken.

Gasunie treft als netwerkbedrijf momenteel al voorbereidingen voor de realisatie van een landelijk transportnet voor waterstof. Gasunie kan rond 2026/2027 waterstofinfrastructuur realiseren die alle Nederlandse industrieclusters met elkaar, met opslag en met het buitenland verbindt. Deze transportinfrastructuur is randvoorwaardelijk voor de nationale waterstofambities. In het recente rapport van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur 'Waterstof – De ontbrekende schakel' (januari 2021) wordt aanbevolen om al op korte termijn te investeren in de totstandkoming van een hoofdtransportnet voor waterstof met import- en exportmogelijkheden. Ook de minister van EZK schrijft in antwoorden op kamervragen over de kabinetsvisie waterstof dat een voorspoedige (ruim voor 2030) totstandkoming van een landelijke waterstof-backbone noodzakelijk is. Voor de aanleg van de eerste delen van het landelijk dekkend waterstoftransportnet zullen in 2021 en 2022 al belangrijke investeringsbeslissingen moeten worden genomen. De eerste delen van een waterstofbackbone kunnen daarmee in 2024/2025 in bedrijf zijn. In het HyWay27 project onderzoeken EZK, TenneT en Gasunie hoe en onder welke voorwaarden het bestaande aardgastransportnet ingezet kan worden voor de ontwikkeling van een waterstoftransportnet. Uit de eerste analyses volgt dat een landelijk waterstoftransportnetwerk momenteel niet tot stand komt zonder financiële en regulatoire overheidsondersteuning. Dat geeft aanleiding om in de nieuwe Energiewet de mogelijkheid op te nemen om een rechtspersoon aan te kunnen wijzen om een transportsysteem voor waterstof aan te leggen en dit te beheren en bij deze aanwijzing ook enkele basisregels vast te kunnen leggen.

Tegelijkertijd is het van belang om hier te benadrukken dat regulering van waterstof en waterstoftransport grotendeels voorgeschreven zal worden door de Europese Unie. Daar de voorbereiding daartoe op dit moment in ontwikkeling is en de uitkomst ongewis lijkt het ons verstandig hier rekening te houden met verschillende uitkomsten. De mogelijkheid om bovenstaande aanwijzing en vaststelling van enkele basisregels per AMvB te regelen ligt daarom voor de hand.

Het is nadrukkelijk dus nog niet noodzakelijk om vooruitlopend op Europese wetgeving al Nederlandse kaders voor waterstoftransport in de Energiewet op te nemen. Wij pleiten voor een aanpak waarbij Nederland snel, adequaat en flexibel kan acteren.

N.V. Nederlandse Gasunie

Datum: 11 februari 2021

Ons kenmerk: CG 21.09

Onderwerp: Consultatiereactie Energiewet

Suggestie voor een concept-wetstekst inzake een waterstoftransport:

Artikel X.XY: Aanwijzing waterstoftransportsysteem beheerder

1. Bij algemene maatregel van bestuur kan Onze Minister een rechtspersoon aanwijzen voor de aanleg, het beheer en de exploitatie van een transmissiesysteem voor waterstof.
2. In het besluit bedoeld in het eerste lid kan Onze Minister bepalingen, regels en voorschriften opnemen ten aanzien van onder meer:
 - a. De krachtens het eerste lid aangewezen rechtspersoon te hanteren voorwaarden, waarbij Onze Minister de regels en voorwaarden bedoeld in Afdeling 5.1.2 geheel of gedeeltelijk van toepassing kan verklaren op de taken bedoeld in het eerste lid;
 - b. De wijze waarop de verschillende categorieën netgebruikers zich jegens elkaar dienen te gedragen;
 - c. Het gebied waarvoor de aanwijzing geldt;
 - d. De wijze waarop kosten voor de uitvoering van de taken bij de netgebruikers in rekening worden gebracht;
 - e. Beperkingen of verboden voor anderen dan de aangewezen rechtspersoon om deze taken [binnen het in onderdeel c bedoelde gebied uit te voeren; en
 - f. De wijze waarop de veiligheid van het waterstoftransportnet wordt geborgd.
3. Voor zover de krachtens het eerste lid aangewezen rechtspersoon een reeds op grond van deze wet aangewezen systeembeheerder betreft, zullen de taken bedoeld in het eerste lid ten behoeve van de beoordeling of aan het gebod van artikel 3.3.6, eerste lid, is voldaan, taken zijn die op grond van deze wet aan deze systeembeheerder zijn gemandateerd.